

ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกละกษาไทยวน

นางวรลักษณ เดชะประทุมวัน



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1647-4

ลิขสิทธิ์ของจฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOUND AND MEANING IN TAI YUAN EXPRESSIVES

Mrs. Worralak Dechapratumwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1647-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก
ภาษาไทยวน

โดย

นาง วรลักษณ์ เดชะประทุมวัน

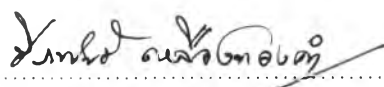
สาขาวิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท



..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



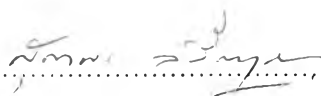
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประคอง นิมมานเหมินท์)



..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ)



..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดาพร ลักษณะียนาวิน)

วลักษณ์ เดชะประทุมวัน : ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฉง
อารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวน. (THE RELATIONSHIP BETWEEN SOUND AND
MEANING IN TAI YUAN EXPRESSIVES) อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร. ธีระพันธ์ เหลือง
ทองคำ, 150 หน้า. ISBN 974-53-1647-4.

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายหรือระบบ
สัทวรรณลักษณะในภาษาไทยวนหรือคำเมืองเชียงใหม่(อำเภอหางดง) โดยข้อมูลที่น่าสนใจ
คือ คำแฉงอารมณ์ความรู้สึกจากเอกสารและจากข้อมูลภาคสนาม

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งคำแฉง
อารมณ์ความรู้สึกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ คำแฉงอารมณ์ความรู้สึกที่เสียงกับ
ความหมายเชื่อมโยงกันแบบสมบูรณ์ และ คำแฉงอารมณ์ความรู้สึกที่เสียงกับความหมาย
เชื่อมโยงกันแบบสัณฐานบัญญัติ หรือ แบบการตกลงกำหนดขึ้น และได้แยกข้อมูลออกตามการรับรู้
ผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ คือ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัส ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า
ส่วนประกอบทุกส่วนของคำแฉงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวนสามารถแสดงความสัมพันธ์กับ
ความหมายได้ กล่าวคือ เสียงพยัญชนะต้นและเสียงพยัญชนะท้ายมีความสัมพันธ์กับ
ความหมายในด้านการเคลื่อนไหวและการเคลื่อนที่รวมถึงคุณสมบัติบางประการของสิ่งที่กล่าว
ถึง ส่วนเสียงสระมีความสัมพันธ์กับความหมายในด้านขนาด ปริมาณและรูปร่าง และการซ้ำ
พยางค์แสดงว่าเหตุการณ์นั้นๆเกิดขึ้นหลายครั้งหรือสิ่งที่พูดถึงนั้นมีหลายขนาดและหลายอันซึ่ง
การที่เสียงดังกล่าวแสดงความสัมพันธ์กับความหมายนั้นสามารถอธิบายได้ในทางสัทศาสตร์

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต..... วลักษณ์ เดชะประทุมวัน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

4480188022 : MAJCR LINGUISTICS

KEY WORD: EXPRESSIVES / SOUND SYMBOLISM / TAI YUAN

WORRALAK DECHAPRATUMWAN: THE RELATIONSHIP BETWEEN SOUND AND MEANING IN TAI YUAN EXPRESSIVES. THESIS ADVISOR : PROF. THERAPHAN LUANGTHONGKUM, Ph.D., 150 pp. ISBN 974-53-1647-4.

The objective of this research is to study the relationship between sound and meaning in Tai Yuan expressives. The data used for this analysis come from available published materials and field data collected from Hangdong district.

The data have been divided mainly into 2 types according to their link to meanings: complete link and completely conventional link. Moreover the data have been divided into 5 perception subtypes: ear, eye, tongue, nose and touch. The findings reveal that all phonological components can convey meanings. Initial and final consonants convey the manner of movement and quality; vowels convey size, quantity and shape; and reduplications convey the ideas of plurality. The relationship between sound and meaning in Tai Yuan expressives can therefore be phonetically explained.

Department Linguistics
Field of study Linguistics
Academic year 2004

Student's signature.....*Worralak Dechapratumwan*

Advisor's signature.....*Theraphan Luangthongkum*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. อีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยชี้แนะข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนได้ช่วยกรุณาตรวจทานและแก้ไขงานวิจัย ด้วยความเอาใจใส่และมีได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยจนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ประคอง นิยมมานเหมินท์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ภาษาไทยวนเพิ่มเติมซึ่งมีค่าต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดาพร ลักษณ์ียนาวิน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหาเพิ่มเติม และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาศาสตร์ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ในทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลรอบข้าง ผศ.ดร. วรณวิภา ปลันธนาท ผู้ที่กรุณาให้ที่อยู่อาศัยในช่วงวิกฤตของชีวิต รศ.ดร. ลือชัย ศรีเงินยวง ผู้ที่คอยห่วงใยสอบถามถึงความก้าวหน้าในการเขียนวิทยานิพนธ์และได้กรุณาให้ลาหยุดพักงานเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ให้เสร็จทันตามกำหนด คุณ วรณา บุญศรีเมือง ผู้ที่ช่วยตรวจทาน แก้ไขการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายที่สุดและอย่างที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณ อุดมเดช เดชะประทุมวัน คุณ กชมน เดชะประทุมวัน บิดามารดา ผู้ที่คอยให้กำลังใจยามที่ผู้วิจัยประสบปัญหาและเกิดความท้อแท้ ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจทำงานต่อไปจนเสร็จสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่ให้กำลังใจทรัพย์ตลอดระยะเวลาการศึกษาและการวิจัยจนทำให้ผู้วิจัยมาถึงวันแห่งความสำเร็จนี้ได้ ขอขอบพระคุณ คุณ กฤษณะ เดชะประทุมวัน คุณ เต็นธนา เดชะประทุมวัน พี่ชายและน้องชายที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 สมมุติฐาน.....	4
1.4 ขอบเขต.....	4
1.5 ประโยชน์.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	5
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย.....	7
2.2 การศึกษาทดลองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายใน ภาษา.....	11
2.3 การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝง อารมณ์ความรู้สึกในภาษา.....	17
2.4 การศึกษาเรื่องคำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกใน ภาษาไทยวน.....	21
2.5 สรุป.....	22
3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคนไทยวนและระบบเสียงภาษาไทยวน.....	24
3.1 ความเป็นมาของชาวไทยวนโดยสังเขป.....	24
3.2 ระบบเสียงในภาษาไทยวน.....	25
4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
4.1 การทบทวนวรรณกรรม.....	38

	๗
4.2 การเก็บข้อมูล.....	40
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4.4 การนำเสนอผลการวิจัย.....	55
5 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก.....	56
5.1 พยัญชนะต้นกับความหมาย.....	59
5.1.1 พยัญชนะกัก.....	59
5.1.2 พยัญชนะนาสิก.....	66
5.1.3 พยัญชนะเปิด.....	71
5.1.4 พยัญชนะเสียดแทรก.....	76
5.1.5 สรุป.....	80
5.2 พยัญชนะท้ายกับความหมาย.....	89
5.2.1 พยัญชนะกัก.....	89
5.2.2 พยัญชนะก้อง.....	90
5.3 สระกับความหมาย.....	94
5.4 การซ้ำพยางค์กับความหมาย.....	107
5.5 ความหมายรวมที่เกิดจากความหมายของแต่ละส่วนประกอบ.....	109
6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	110
6.1 สรุปผล.....	110
6.2 อภิปรายผล.....	113
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	114
รายการอ้างอิง.....	116
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยวน.....	26
2	หน่วยเสียงสระในภาษาไทยวน.....	32
3	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกักกับความหมาย.....	65
4	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นนาสิกกับความหมาย.....	70
5	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเปิดกับความหมาย.....	75
6	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะต้นเสียดแทรกกับความหมาย.....	79
7	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยัญชนะท้ายกับความหมาย.....	93
8	ความสัมพันธ์ระหว่างความหน้า-หลังของลิ้น ระดับลิ้นและลักษณะริมฝีปากกับ ความหมายบอกขนาดและปริมาณ.....	104
9	ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับความหมาย.....	105

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยวน	36
2 ลักษณะการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายของแต่ละประสาทสัมผัส.....	55
3 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางหู.....	81
4 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางตา แสดงท่าทาง การเคลื่อนไหว.....	82
5 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางตา แสดงลักษณะ รูปร่าง.....	83
6 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางตา แสดงแสงสี.....	84
7 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางจมูก.....	85
8 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางลิ้น.....	86
9 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางการสัมผัส แสดงความรู้สึก.....	87
10 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพยางค์ขณะต้นกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ ความรู้สึกประเภทรับรู้ทางการสัมผัส แสดงสภาพ.....	88
11 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับปริมาณ.....	96
12 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับลักษณะแบน-กลม.....	99
13 ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับขนาด.....	101
14 ขนาดของช่องปากขณะเปล่งเสียงสระหน้า สระกลางและสระหลัง.....	106